

DATOS IDENTIFICATIVOS

Traballo social e ámbitos profesionais

Materia	Traballo social e ámbitos profesionais			
Código	005G220V01907			
Titulación	Grao en Traballo Social			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	4	2c
Lingua de impartición	Galego			
Departamento	Análise e intervención psicosocioeducativa			
Coordinador/a	Salgado Rodríguez, Eva María			
Profesorado	Martínez Rodríguez, María Muguerza Martínez, María Elena Salgado Rodríguez, Eva María Solar Rivera, María Mercedes			
Correo-e	evasalgadorguez@hotmail.com			
Web				

Descrición xeral	Esta materia, como optativa do último curso, trata de orientar ao estudante respecto aos novos ámbitos de intervención do traballo social, que se impoñen no escenario do século XXI, caracterizado por profundas transformacións sociopolíticas e culturais, que fan replantexarmos e reconstruímos a esencia mesma do traballo social, e polo tanto, dos seus campos específicos de intervención. Os novos ámbitos de intervención, seudodescoñecidos e apenas tratados ao longo da carreira, permitirán ao alumnado maior coñecemento teórico-práctico e facilitarán a elección do seu quefacer inmediato e futuro tanto a nivel formativo como laboral. Supoñen, ademais, profundizar en investigacións e xacementos de emprego, aínda sen explorar. A materia afástase, polo tanto, dos ámbitos habituais do traballo social, indagando nos novos contextos da intervención profesional dende a problematización e a interpelación aos protagonistas. A crise da modernidade e a redefinición da [cuestión social] condicionan o traballo social en tanto [servizo público], e fainos reflexionar sobre as insuficiencias de prácticas simplificadoras que reducen a integralidade humana á especificidade organizativa das institucións do Benestar Social, nomeadamente dos Servizos Sociais Comunitarios básicos e especializados. A materia sinalará as especificidades da intervención en ámbitos profesionais tan dispares como a saúde, educación, xustiza e vivenda, iniciativa privada e empresarial: terceiro sector e peritaxe social, entre outros. Requisitos e formas de acceso a cada un dos ámbitos, facilitando o empoderamento e a clarificación para a elección e futura especialización do alumnado.
------------------	--

Competencias de titulación

Código	
A1	Traballar e valorar de xeito conxunto con persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades as súas necesidades, limitacións, dificultades, malestares e circunstancias
A2	Analizar situacións sociais obxecto de intervención, planificar, desenvolver, executar, revisar e avaliar a práctica do traballo social con persoas, familias, grupos, organizacións, e comunidades e con outros profesionais
A3	Traballar coas persoas para que sexan autosuficientes e con capacidade para manifestar as súas necesidades, desexos, puntos de vista e circunstancias
A5	Administrar e ser responsable, con supervisión e apoio, da propia práctica dentro da organización
A6	Demostrar competencia profesional no exercicio do traballo social
A7	Establecer relacións profesionais co fin de identificar a forma máis adecuada de intervención
A8	Interactuar con persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades para axudarlles a tomar decisións ben fundamentadas achega das súas necesidades, circunstancias, riscos, opcións preferentes e recursos, considerando a diversidade cultural -e polo tanto a especificidade das minorías étnicas, culturais, lingüísticas...-, a existencia de promover a igualdade entre homes e mulleres, a necesidade de tender cara a unha sociedade ambientalmente sustentable e de defender os valores da paz
A9	Valorar as necesidades e opcións posibles para orientar unha estratexia de intervención

A10	Responder a situacións de crise valorando a urxencia das situacións, planificando e desenvolvendo accións para facer fronte ás mesmas e revisando os seus resultados
A11	Interactuar con persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades para conseguir cambios, para promover o desenvolvemento dos mesmos e para mellorar as súas condicións de vida por medio da utilización dos métodos e modelos de Traballo Social, facendo un seguimento con regularidade dos cambios que se producen co fin de preparar a finalización da intervención
A12	Preparar, producir, implementar e avaliar os plans de intervención co sistema cliente e os colegas profesionais negociando o fornecemento de servizos que deben ser empregados e revisando a eficacia dos plans de intervención coas persoas implicadas co fin de adaptalos ás necesidades e circunstancias cambiantes. Considerar os deberes éticos da profesión relativos ao sistema cliente a respecto da confianza, a proximidade, a afectividade, as relacións igualitarias, o respecto á diversidade cultural, etc
A13	Apoiar o desenvolvemento de redes para facer fronte ás necesidades e traballar a favor dos resultados planificados examinando coas persoas as redes de apoio ás que poidan acceder e desenvolver; en especial, no caso de mulleres (maltratadas, coidadoras habituais de persoas dependentes, enfermas mentais e con outras incapacidades...) e considerando as peculiaridades de Galicia en tanto que é un país con alta dispersión da poboación, agrupación territorial moi diferenciada entre o rural e os espazos urbanos, territorios abandonados e alto envellecemento da poboación (esixencia de maiores redes)
A14	Promover o crecemento, desenvolvemento e independencia das persoas identificando as oportunidades para formar e crear grupos, utilizando a programación e as dinámicas de grupos para o crecemento individual e o fortalecemento das habilidades de relación interpersoal; en especial con colectivos con diversidade multicultural (inmigración, emigración de retorno, minorías étnicas...) e coas mulleres, tendo en conta a súa marxinación historicamente condicionada no ámbito da participación social-cultural e nos órganos de decisión e poder (empowerment)
A15	Traballar cos comportamentos que representan un risco para o sistema cliente identificando e avaliando as situacións e circunstancias que configuran o devandito comportamento e elaborando estratexias de modificación dos mesmos
A16	Analizar e sistematizar a información que proporciona o traballo cotián como soporte para revisar e mellorar as estratexias profesionais que deben dar resposta ás situacións sociais emerxentes
A17	Utilizar a mediación como estratexia de intervención destinada á resolución alternativa de conflitos
A18	Deseñar, implementar e avaliar proxectos de intervención social
A19	Defender as persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades e actuar no seu nome se a situación o requirir
A20	Preparar e participar nas reunións de toma de decisións co fin de defender mellor os intereses das persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades
A21	Establecer e actuar para a resolución de situacións de risco previa identificación e definición da natureza da mesma
A22	Establecer, minimizar e administrar o risco cara a un mesmo e os colegas a través da planificación, revisión e seguimento de accións para limitar o estrés e o risco
A26	Traballar de xeito eficaz dentro de sistemas, redes e equipos interdisciplinares e «multiorganizacionais» co propósito de colaborar no establecemento de fins, obxectivos e tempo de duración dos mesmos contribuíndo igualmente a abordar de xeito construtivo os posibles puntos de vista existentes
A27	Participar na administración e dirección de entidades de benestar social
A29	Traballar dentro de estándares acordados para o exercicio do Traballo Social e asegurar o propio desenvolvemento profesional utilizando coñecementos e técnicas profesionais como medio para xustificar decisións, reflexionando criticamente sobre as mesmas e utilizando a supervisión como medio para mellorar e avaliar o exercicio profesional
A30	Xestionar conflitos, dilemas e problemas éticos complexos identificando os mesmos, deseñando estratexias de superación e reflexionando sobre os seus resultados
B1	Capacidade de análise e síntese
B2	Capacidade de organización e planificación
B3	Capacidade reflexiva
B4	Comunicación oral e escrita nas linguas nativas
B5	Coñecemento da lingua estranxeira
B6	Coñecemento da cultura propia da comunidade
B7	Aprendizaxe e dominio de novas tecnoloxías
B8	Capacidade de xestión da información
B9	Resolución de problemas
B10	Toma de decisións
B11	Traballo en e con equipos diversos
B12	Traballo en equipo de carácter interdisciplinar
B13	Traballo nun contexto internacional
B14	Habilidades nas relacións interpersoais
B15	Recoñecemento e respecto á diversidade e á multiculturalidade
B16	Razoamento crítico
B17	Compromiso ético
B18	Aprendizaxe autónoma
B19	Adaptación a novas situacións
B20	Creatividade
B24	Sensibilidade cara a temas medio ambientais, igualdade entre home e mulleres, cultura da paz, etc.

Competencias de materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe	
Favorecer a capacitación do alumnado no coñecemento da realidade social de cada un dos sectores de intervención e dos factores estruturais e conxunturais que a condicionan.	A7	B1
	A8	B2
	A9	B3
	A10	B4
	A11	B5
	A12	B6
	A13	B7
	A14	B8
	A15	B9
	A16	B10
	A17	B14
	A18	B15
	A19	B16
	A20	B17
	A21	B18
	A22	B19
	A26	B20
	A27	B24
	A29	
	A30	
Delimitar o traballo social en diferentes ámbitos/sectores de intervención e capacitar ao alumnado para súa integración en tarefas integradas de equipo e interprofesionais.	A7	B1
	A8	B2
	A9	B3
	A10	B6
	A11	B8
	A12	B10
	A26	B11
	A27	B12
		B14
		B16
		B17
		B18
		B19
		B20
Referenciar os fortes cambios desenvolto no mercado profesional contemporáneo, as demandas do estado e do terceiro sector, como así tamén as demandas das institucións da acción social e das organizacións das persoas usuarias, respecto das principais competencias esixidas en torno ao traballo social.	A2	B8
	A6	B9
	A9	B10
	A12	B18
	A13	B19
	A14	B20
	A29	B24
	A30	
Facilitar ao alumnado as ferramentas da intervención profesional teórico-metodolóxicas indispensables para garantir seu achegamento aos distintos sectores de intervención e coñecer os obxectivos do marco de actuación sectorial.	A1	B1
	A2	B2
	A3	B3
	A5	B4
	A6	B5
	A7	B6
	A8	B7
	A9	B8
	A10	B9
	A11	B10
	A12	B11
	A13	B12
	A14	B13
	A15	B14
	A16	B15
	A17	B16
	A18	B17
	A19	B18
	A20	B19
	A21	B20
	A22	B24
	A26	
	A27	
	A29	
	A30	

Coñecer experiencias, testemuñas e iniciativas novas de intervención profesional en cada sector, posibilitando a transferencia de aprendizaxes.	A1	B1
	A2	B2
	A3	B3
	A6	B6
	A7	B8
	A9	B18
	A13	B19
	A14	B20
	A16	B24

Contidos

Tema	
Bloque introductorio: Do xeral ao específico. Introducción aos diferentes ámbitos profesionais en Traballo Social. Concepto de área e sector. Identificación das principais áreas e sectores de intervención.	Identificación dos diferentes ámbitos de intervención do Traballo Social e das funcións e rol profesional. Globalidade, interdisciplinariedade e especialización. Delimitación e conceptualizacións básicas referidas ás principais áreas e sectores de intervención. Atención comunitaria e especializada.
1º bloque temático: O TRABALLO SOCIAL NO ÁMBITO DA SAÚDE: Particularización da intervención profesional e campo problemático. Delimitacións de funcións e obxectivos no marco da actuación sectorial.	Traballo social en saúde. Atención Primaria de Saúde e Traballo social hospitalario. Traballo social e saúde mental. Traballo social nas asociacións cidadás de saúde e autoaxuda. Traballo social e adicións. Traballo social en dependencia e diversidade funcional. Características do espazo de intervención, problemática obxecto de intervención, funcións, competencias e rol do/a traballador/a social, programas de intervención neste ámbito.
2º bloque temático: O TRABALLO SOCIAL NO ÁMBITO COMUNITARIO: Particularización da intervención profesional e campo problemático. Delimitacións de funcións e obxectivos no marco da actuación sectorial.	O terceiro sector: A relación do traballo social co tecido asociativo, sindical, ONGs, movementos sociais. Rol do/a traballador/a social no tecido asociativo. O voluntariado. A desciduanización dos sectores populares. Traballo social no ámbito educativo. Traballo social no ámbito da xustiza. Traballo social, vivenda e urbanismo. Características do espazo de intervención, problemática obxecto de intervención, funcións, competencias e rol do/a traballador/a social, programas de intervención neste ámbito.
3º bloque temático: O TRABALLO SOCIAL NOS NOVOS CONTEXTOS DE INTERVENCIÓN: Particularización da intervención profesional e campo problemático. Delimitacións de funcións e obxectivos no marco da actuación sectorial.	Área de Emprego e Inserción. O libre exercicio profesional Marketing social e instrumentos de comunicación. Peritaxe social. Traballo social empresarial Xestión e dirección de servizos e equipamentos sociais. Características do espazo de intervención, problemática obxecto de intervención, funcións, competencias e rol do/a traballador/a social, programas de intervención neste ámbito.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introdutorias	2	0	2
Sesión maxistral	18	0	18
Traballos tutelados	6	22	28
Estudo de casos/análises de situacións	9	12	21
Seminarios	4	0	4
Presentacións/exposicións	4	10	14
Probas de tipo test	2	17	19

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

Descrición
Actividades introdutorias Actividades encamiñadas a tomar contacto e reunir información sobre o alumnado, así como a presentar a materia. Comprensión do desenvolvemento da materia na parte teórica e práctica.

Sesión maxistral	Exposición por parte das profesoras na aula para todo o grupo. Clarificación de conceptos. Explicación dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e directrices dos traballos a presentar (individuais e en grupo), exercicios e/ou proxectos a desenvolver polo alumnado. Acompañarase de titorías individuais e/ou grupais.
Traballos tutelados	Incluirá fundamentación, procura e recollida de información, lectura e manexo de bibliografía, redacción...Asesoramento por parte das profesoras na aula e en titorías grupais. Traballo en grupo. Titorías grupais: supervisión de traballos.
Estudo de casos/análises de situacións	Simulación de casos, resolución de casos prácticos, rol-playing, análise de situacións-problema referidas aos distintos ámbitos de intervención. Profundizarase nos modelos/estratexias de intervención e na metodoloxía. Análise dun feito, problema ou suceso real coa finalidade de coñecelo, interpretalo, resolvelo, xerar hipóteses, contrastar datos, reflexionar, completar coñecementos, diagnose e adestramento en procedementos alternativos de solución.
Seminarios	Actividades enfocadas ao coñecemento sobre os sectores específicos de intervención, que permiten afondar ou completar os contidos da materia. Pódense empregar como complemento das clases teóricas. Converte a profesionais externos dos ámbitos concretos de traballo ou ponentes de prestixio que permiten completar os contidos da materia e unha aproximación á praxe profesional cotiá.
Presentacións/exposicións	Traballo persoal dos e das estudantes. Exposición por parte do alumnado ante as docentes e o grupo de estudantes dun tema sobre os contidos da materia ou dos resultados dun traballo, exercicio, proxecto. Levarase a cabo en pequeno grupo e cualificarase de xeito grupal mediante rúbricas de avaliación que previamente se lle entregarán e explicarán ao alumnado. Acompañarase das lecturas obrigatorias e a análise de textos.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Traballos tutelados	Atención personalizada na aula e nas titorías nos despachos das docentes. Ao inicio do curso comunicaráselles ao alumnado os horarios de atención.
Estudo de casos/análises de situacións	Atención personalizada na aula e nas titorías nos despachos das docentes. Ao inicio do curso comunicaráselles ao alumnado os horarios de atención.
Presentacións/exposicións	Atención personalizada na aula e nas titorías nos despachos das docentes. Ao inicio do curso comunicaráselles ao alumnado os horarios de atención.

Avaliación

	Descrición	Cualificación
Traballos tutelados	Valorarase a comprensión do sector escollido para o traballo; a fundamentación, procura e recollida de información, lectura e manexo de bibliografía, redacción, etc	30
Estudo de casos/análises de situacións	Valorarase a resolución de casos prácticos, o exercicio de rol-playing, análise de situacións-problema, o contraste de datos, hipóteses, reflexión, ampliación de coñecementos e traballo autónomo.	10
Presentacións/exposicións	Valorarase o traballo en equipo e a transmisión oral e visual (gráfica) e a exposición a realizar polo alumnado ante as docentes e o grupo de estudantes dun sector de intervención previamente escollido. Levarase a cabo en pequeno grupo e cualificarase de xeito grupal mediante rúbricas de avaliación que previamente se lle entregarán e explicarán ao alumnado. Valoración das lecturas obrigatorias e a análise de textos.	20
Probas de tipo test	Proba escrita de carácter individual (40% da cualificación final), encargarase dos elementos conceptuais da materia. As preguntas poderán ser tipo test con dúas alternativas de resposta ou pregunta corta. Dita proba cualificarase de igual xeito para asistenciais e non asistenciais.	40

Outros comentarios sobre a Avaliación

Segundo a normativa vixente, con independencia da súa asistencia ou non ás clases o alumnado gozará de condicións equivalentes de avaliación.

As persoas non presenciais, terán que entregar antes da finalización de curso, un proxecto individual de intervención nun dos sectores a escoller por parte do alumnado, onde se reflectan os coñecementos e destrezas apreendidas. Este traballo esixiráselles ás "persoas non asistenciais" a maiores de todo aquilo que se lle solicite ao conxunto do alumnado mediante a avaliación continua e que figura neste apartado de metodoloxías de avaliación. Dito traballo será obrigatorio e cualificarase como apto ou non apto.

A aplicación da transversalidade de xénero e a linguaxe non sexista serán tidas en conta na avaliación continua de xeito positivo.

De non ter superada a materia, as competencias non adquiridas serán avaliadas novamente na convocatoria de xullo.

Bibliografía. Fontes de información

Fernández García, T. y Alemán Bracho, C. (Coords.); Díaz Herráiz, E., **Los ámbitos profesionales en Trabajo Social. Introducción al Trabajo Social.**, 2003,
Colegio Oficial de Diplomados de Trabajo Social y Asistentes Sociales de Madrid., **Ámbitos de intervención profesional, desarrollo humano y calidad en Trabajo Social.**, 2006,

Pallarés Gómez, Joan; Pelegrí Vianya, xavier; Amézaga Solé, Joan, **Yaciminetos profesionales para el Trabajo Social. Nuevas perspectivas de intervención.**, 2001,
Carballeda, Alfredo J., **La intervención en lo social: exclusión e integración en los nuevos escenarios sociales.**, 2002,

BIBLIOGRAFÍA COMPLEMENTARIA:

DIONISIO CONTRERAS CASADO. (2008). Trabajo Social y prevención de riesgos laborales. Un enfoque desde el estrés, el síndrome de estar quemado y la violencia. REVISTA TRABAJO SOCIAL HOY, núm. 54.

CONKLIN. (2005). Problemas complejos y complejidad social, capítulo 1 traducción provisional al español del libro original en inglés [Dialogue Mapping: Building Shared Understanding of Wicked Problems] Recuperado de www.cognexus.org/Problemas_Complejos_071310.pdf

BARRANCO EXPÓSITO, CARMEN. (2000). La intervención en trabajo social desde la calidad integrada. Universidad de la Laguna.

TORICES BLANCO, ALBA. (2013). *Trabajadoras sociales del siglo XXI: su perfil actual*. Premio Ana Díaz Perdiguero. Madrid: Consejo General del Trabajo Social, D.L.

VÁZQUEZ, PEPA. (2013). Na búsqueda dunha inclusión social compartida. Perspectivas do Traballo Social en Grupo. Revista Galega de Traballo Social Fervenzas. Núm.15. Pp. 23-39.

DE LORENZO GARCÍA, RAFAEL; LÓPEZ PELAEZ, ANTONIO. (2012). Trabajo social, Tercer sector e Intervención Social. UNIVERSITAS.

HERRERO MUGURUZA, ITZIAR. (2011). Los trabajadores sociales en situaciones de crisis, emergencias y catástrofes, en Revista margen Nº 63.

RABELO MALDONADO, JUANA MARÍA. (2010). Primeros auxilios psicológicos en la intervención en crisis desde el Trabajo Social. Revista Documentos de Trabajo Social, núm. 47. pp. 121-133.

ITUARTE TELLAECHÉ, A. (2009). [Trabajo social clínico en el contexto sanitario], en Trabajo social y salud, Nº. 64 (2009), p. 283-304.

RODRIGUEZ MORALES, H. (2008). [Visión histórica y Práctica profesional en Atención Primaria de Salud: los avances y el reto de la calidad] en Trabajo Social hoy, nº 61, pág. 7-35.

CAMILLUS, J.C. (2008). La estrategia como problema perverso, Harvard Business Review en Español, 68, p. 84-93.

CAZZANIGA, S. (2007). Hilos y Nudos: La formación, la intervención y lo político en el trabajo social. Buenos Aires, Argentina: Espacio Editorial.

GIL MARTORELL, D. (2007). Introducción al Trabajo Social, ed. Alianza, Madrid, pág.515-554. [En el margen o marginado: el lugar epistemológico del trabajo social en salud], en Trabajo Social hoy, nº 2, pág. 57-66.

WENGER DE LA TORRE, MARÍA DOLORES, DÍAZ JIMÉNEZ, ROSA MARÍA, NAVARRO YÁNEZ, CLEMENTE. WENGER DE LA TORRE, Coordinadora. (2005). El trabajo social en el siglo XXI: inserción laboral, formación y empleabilidad de los Diplomados en Trabajo Social. Tirant lo Blanch. Valencia.

ACEVEDO, J. (2003). Reflexiones acerca del Trabajo Social en las cárceles. Buenos Aires, Argentina: Espacio Editorial.

DÍAZ, P., DÍAZ-FAES A., SUÁREZ, J.VILLAZÓN, J., CASERO, M. (2002). Trabajo social en el sistema sanitario público, Servicio de salud de Asturias, Oviedo.

HEALY, KAREN. (2001). Trabajo social: Perspectivas contemporáneas. Madrid: Morata.

GAITÁN, L. (2000). «La evolución de las sociedades y su interacción con el trabajo social. Cómo dar respuestas innovadoras en un contexto de permanente cambio» en *Actas do IX Congreso Estatal de Diplomados en Traballo Social y Asistentes*

sociales. Santiago de Compostela, Colexio Oficial de Diplomados en Traballo Social de Galicia, pp.239-254.

Recomendacións

Outros comentarios

Non se requiren requisitos previos para cursar esta materia.

A data oficial de exames estará colgada no apartado "datas de exames 2014-2015" na web da Facultade.
